

آبونه

سنه لك الهى آلاق
توركيا ايچين ۴۰ غروش ۲۵ غروش
ممالك اجنبيه ايچين ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سى ۵۰ ياره

دوردنجى سنه

الاجتهاد

مدیر مرخص

الهامى صفا

اداره خانه

ايستانبول ، جفال اوغلنده دائره اجتهاد

Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ۶۲ — ۱۸ نيسان ۱۳۲۹

حریت فکریه یه خادم ، پنجشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

حرف اصلا جیالینک آرادینی شی اصول تدریسار ،
مقتدر معلمار ، تربیه شناسلردکل ... اصولسز، معلمسز
برایکی هفته ده اوکره نیله جک بر یازیدر . ذاتاً بوانقلاب
بردنبره اولمایه جق ، قونی قادر یوروپه جکدر .

او زمان کانجه یه قادر ایسته یین آئنده کی ماکنه یی
یاغلا یارق، تعمیر ایدرک چالیشه بیلیر . مع هذا هله بر کره
ایشدن آکلار برانجمن حرفلری تدقیق ایتسین، قبول
اولنه جق حرفلری قبول ایتسین .. آرتق آتی بزمدرد .

جهانگیرلی م . شناسی

ورقه

دین فلسفه سنندن

- دو قنور عباده جودت بکه -

« حادثاته اسباب بولمق احتیاجی آز چوق بتون
انسانلرده فنونده اولدینی قدر دینده ده کندینی کوستریر .
دین ایله فن آردسند بو خصوصده کی فرق آنجق طوغرو
اسباب حقیقه اوله رق قبول اولنان علتلرک ماهیتی نظره
آلنجه ظهوره کلیر . فنجه آکلایش کی دینسی ده مجهولک
معلومه ارجاعیدر ، فرقلری بومعلومک نه اولدیغنه راجعدر .
فنجه آکلایش ، ایسترکه ایضاح ایدیلرک بر حادثه نك
سببی کندینی کی محسوس اولان باشقه حادثه لرده
کوسترلسین . بوراده وظیفه سلسله حادثاتی ، بوسلسله نك
ممکن اولدینی قدر چوق ارکان منفرد سیله بونلرک آره سنده
ممکن مرتبه صیق بر ارتباط بولمق صورتیه ، ایضاح
ایتمکدر . مسأله طبق انسان بر کتابده بریری اوکتابده کی
باشقه یرلر ایله برلشدیردرک تفسیر ایتدیکی کی طبیعتی یه
طبیعتله تفسیر ایتمکدر . دیناً آکلایش علتک اثرله متادی
ارتباطده بولمسنی ، ایضاح ایدیلرک حادثه کی علتکده

محسوساتده کوسترلمسنی اقتضا ایتز . اوکندینه مخصوص
اولان اسبابی فک یایدینی کی محاکمه طرزنده تخری
ایتز ؛ طبیعتی یه طبیعتله دکل ، بلکه طبیعتدن باشقه برشیه
ایضاح ایدر . وقایع عالمده ادراک دینی شبهه سز اک زیاده
بویله ظهوره کلیر .

بویکی آکلایش بر بردن اوقدر باشقه درک بریسیله
باشلاننجه هیچ بر نقطه بولنه ماز که اوراده اوتنه کنه
کچمک حقلی یاخود ممکن اولسون . تمامیه حالت روحیه
اوقدر مختلفدر که « آکلایش » کله سی بوراده بالفعل بسبتون
باشقه ایکی معناده قوللانیلیر . بونلر بر برلرینه منافی دکلسه ده
فقط بریسنی اوتنه کنک یرینه آلمق طوغرو دکلدرد .

ادراک فی - مادی زمینده اولدینی کی روحه عائد
اولان بکده ده - علل طبیعیه اساسنک تطبیق اولنه بیلدیکی
یرده حصوله کلیر . فقط بر تعلیل دوشونوب بولمق کافی
دکلدرد ، بونک حسله تصدیق ایدلر بکنی کوسترملکده
لازمدر . بویله بر تصدیق اوزمان اله کچرک بزعیی احوالک
تکرار ظهوریه عینی حادثه نك ده اولکی کی ظهورینی
کوردم . شوراسی بلایدرد که بویله بر تصدیق آنجق علتک
شبهه کورتورمین حسده ظهور ایدیه بیلرک بر حادثه اولدینی
زمان ممکندر . بر مثل آله : آکسزین بر فورطونه ایله
آچیق دکزده بر چوق بالقجیلری تلف ایدن یوکسک
مد ، طبیعت علمنجه ، هوا ایله دکزک اولکی کونلرده کی
حالیله ایضاح ایدیلیر . هوا ایله دکزک فلاکت آئنده کی
حالی اولکی کونلرده کی احوالیله نه قدر زیاده بر برینه
مرتبط ترتیب سلسله سنه کتیر بیلرسه فلاکت اوقدر قولای
آکلایشلیر . فورطونه ایله مدک شوایضاحی طوغریمیدر ،
اوحالده هوا ایله دکزک عینی نسبتلری حاصل اولنجه
بووقایعک یه ظهوره کلمی لازمدر .

فن نقطه نظرندن باقدیغمز مدتجه حادثاتی اراده
الهیهدن صدور ایتدیرمک فنجه بر ایضاح اوله ماز ، بالعکس
بوانسانک اونلری آکلایدینی اعتراف ایتک اولور ؛

ایضاح فی - مرکز ایله دائره تمثیلنده قالمق ایچون -
بتون عالمده کی وقایعک، بزم ادرا کزه بیوک برمنحنی کی
کورونه چکلی صورتده ؛ ارتباطی بولمقدن عبارتدر .
بونلر نصل برمنحنی تشکیل ایدیورلر . بویوک مسأله در .
طبیعی محقق دکدرکه بو بر دائره اولسون ؛ اوله بیلیرکه
برقطع ناقص ، برقطع مکافی یاخود برقطع زائد اولسون .
بلکه ده اصلاً منحنی دکدرده برخط مستقیمدر . بو مختلف
نسبتلر آلتنده بر مرکز بولمق دائماً عینی صورتله قولای
اولماز . فقط بوندن طولانی بر مرکزک بولندیغنه مناقشه
ایتمکده انسانک هیچ برحق یوقدر . منحنی ، ایکی مرکز
بولنه جق وجه ایله ، برقطع ناقص فرض ایدلسه اصل
فعال بونلرک رنده بولنه بیلیر . حتی سلسله وقایع ادرا کزه
بر خط مستقیم کی ده کورنسه بر مرکز بولندیغنه اعتقاد
ایتمک هیچ بوجه ایله محال اولماز . چونکه خط مستقیمه
نهایتسز بیوک نصف قطره مصور بر دائره نک قسمی
کی باقیله بیلیر یا .

شوالده ، دیناً آکلایشک فینسندن اساساً باشقه لغیه
برابر ، بونلرک بریره کلوب برلشه بیلملری امکانی موجوددر .
فن وجود محیطنده حرکت ایتسینده بر مرکز بولنه بیلر .
جکینی ، بومرکزکده دینک اصل عد ایتدیکی مرکزک
عینی اوله بیلر جکینی دوشونمسن ، بوطوغرو اوله ماز .
شوراسی ده بلایدیرکه انسان وجود منحنینسک برحق
نقطه لرینی تعیندن صوکره مرکزک زرده آرانیسی لازم
اولدیغنه حکم ایده جک موقعده بولنش ، بوسورتله ده
وجود مرکزینه اعتقاد ، تدریجی فقط متادی صورتده ،
علوم تجربیه نک تحت تأثیرینه کیرمش اولور . اوبر
طرفدن ایسه دین بر مرکز بولندیغنه ، فکریک الک عالی
مسأله سی ده بونی بولمق اولدیغنه قناعتده دوام ایتدجک فن
ایچون بیوک برقیمتی حائز اولمش اولور .

چونکه خصوصی وقعهرده بویله اراده لیک وجودی
کوستریله مز ، کوستریله میه جکی ایچون بو ایضاح تدقیق ده
ایدیله مز . ایشته آنجق بوندن طولاییدر ، فقط دینه عدم
تایلرلندن دکدرکه غالیله ، باقون ، ده قارت معهود علل
غالبه نک فی اولمقدلرینی بیان ایتشلردر .

بورایه شوده انضمام ایدرکه ، معین بر حادثه نک خصوصی
ایضاحه احتیاجی یالکیز علل طبیعی قانونی اقتاع ایدر .
غالیله بوسورتله کوسترمشدی که مختلف هیأت فرضیه لری
اورزینسه اولان نزاعده قدرت الهیه میه مراجعت ایتک
هیچ بر فائده ویرمز ، چونکه قدرت قاهره الوهیه
کونشی ارضک اطرافده دوندرمک ارضی کونشک
اطرافده دوندرمک قدر قولایدر .

اوحالده بو سبب فرضیه لر آرسنده ترجیح خصوصنده
برچاره ایده مز .

دینجه آکلایشده مجهولی معلومه ارجاع ایدر . فقط
بومعلوم بوراده بر معتاد موجود معینک اراده سیدر . دینجه
آکاهلق الهی بر اراده نک نهیه تعلق ایتدیکنی بیلیمک
اعتقادنده بولنور وحادثانده بورادنه نک تجلیسنی مشاهده
ایدر . بونک علاقہ سی حادثانک بر برلریله داخلی بر ارتباطی
بولمقدن دکل ، بلکه (تکمیل طبیعتده کی یاخود یالکیز بر
برده کی) بتون وقایعی عینی بر قدرتک تجلیاتی اوله رق
کورمکده در . بوادراک کندینی مرکزیه قویار یاخود اوراده
بولندیغنی اعتقاد ایدر ، اورادنده تکمیل وجود دائره سی
مشاهده ایدر .

بوراده ادراک دینییه حاصل اولان کوچلاک ، بو
دائره نک کندیسیله تصویر اولندیغنی نصف قطرک مجهول
اولسیدر . بر مرکزدن اعتباراً برحق مختلف دائره لر
تصویر ایدیه بیلیر . بوندن طولانی هر بر ملاحظه مرکزیه
(صرف تفکره مستند اولان فلسفه صورتده ده تجربه
ایدلکی کی) حادثه مخصوصه نک ادراکنه نظراً باغین
قالیر .

شو اثر کزین حکمتی ، مشتاقان نور و معرفت
ایچون، حد ذاته مبهم فقط پک مهم بعضی حقیقتلری تنویر
ایده جک صورتله تقدیر ایدرسم کوجه کتمز ظن ایدرم.
بواثر بزه خبر ویریورکه دین و فن هربری باشلی باشنه
کندی نقطه نظرلرینه مالکدر؛ اره لرنده تضاد اولماقله
برابر بریسندن اوتنه کنه کچله مز بریسی اوتنه کنک یرینه
آله ماز ؛ هربری کندی دائره سی داخلنده وجودی
وجوب و ضرورت تحتنده ایضاح ایدر و بو صورتله
فطرتمزک درینلکارنده مکنوز اولان درلو آ کلامق
احتیاجنی اقناع ایدر .

بونده کی تدقیقات کوستریورکه « دین عوامک
علمییدر » حکمی نفس الامر ه موافق اولق شویله
طورسون، علمک بو کونکی عظمتلی ترقیاتیه برابر خواص
حکماییه دینک درجه بالاترینی هنوز سزمکدن ایلری
کیده ممشلردر ؛ علمه قارشی درین بر حرمت و محبتی تضمن
ایدن « علم خواصک دینیدر » کلامی ایسه حکمت نظرنده
آنحق برشعردر ، حقیقتده فن باشقه در ، دین باشقه در .
سلامت ملک و ملت غیرتیه من غیر حد شونی ده عن
صمیم القلب توصیه ایتمکلمکه مساعده بیورلسون که
« اسلام و تورکیا جهاننک تأمین استقبالی » دین مسأله سنک
حلنده آرنا لملی ، چونکه بوبالتجربه ثابت اولدینی اوزره
پک آجی نتیجه لر ویریور ؛ بومقصد دنیا ایشلرنده
آرانلی ، چونکه بزم و بالعموم عالم اسلامک حل ایتک
ایچون قارشیسندن بولندیغمز مسأله - بتون شمولیه -
دنیا مسأله سیدر .

بشریتک هر جهتله سعادتق کافل قوانین الوهیت دیمک
اولان « دینه » فیض اعجاز کارانه سنی کوستره بیلمسی
ایچون اولا قیمت عملیه ویرمک لازمدر . بوکا « قیمت
علمیه » اضافه ایتکده آهین قواعد طبیعت دیمک اولان

« علمه قدرت دینه » افاضه ایتمکه متوققدر ، بو حصول
بولنجه هر مقصده وصول میسر اولور .

صدر عظامدن و مقرین کرامدن عتیقی اشرف افندی زله
بایزید درس عام مدرسلرندن

نوکنی

فلسفه سانخلری :

انسان

قوی آدم ، نفسی اوزره رینه بویوک بیر مظفریت
احراز ایدندن در . حضرت محمد

* *

بیر انسانی طایناق ایسترمیسکز ؛ اونا بویوک بیر
اقتدار ویریگز . پیتاقوس

انسانلری استخفاف ایتک حقنه مالک بیر انسان
یوقدر . آ . دووینی

عادل و ناموسلی آدم ، حقنی ، وظیفه سیله مقایسه
ایده ندر . لاقورددر

انسان اینجه بیر قامشدر . فقط متفکر برقامش . اونی
آزمک ، قیرماق ایچین بوتون کائناتک اونک اوزره رینه
هجومی لازم دکدر . براز بخار ، بر دامله صو اونی
اولدورمک ایچین کافیدر ، لکن کائنات اونی محو و تخریب
ایتدیکی وقت ، انسان کنیدیسنی محو و تخریب ایدندن
داها زیاده عالی اولور . چونکه او اولدیکنی و کائناتک
کنیدیسنه غلبه سنی بیلیر ، کائنات ایسه نه اولدوردیکندن
نه غلبه سندن خبردار دکدر . باسقال

عبدالله جودت

مطبعة ضریه و سرکسی